11.10.2022

Vero-osasto

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Valtiovarainministeriön vastine hallituksen esityksestä eduskunnalle jäteverolain muuttamisesta HE 185/2022 vp annettuihin lausuntoihin

Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Jäteveron korottaminen

Lausunnoissa ei pääosin lausuttu korottamisesta. Eräissä lausunnoissa pidettiin ehdotettua korotusta kannatettavana toimena.

Jäteveropohjan laajentaminen

Osassa lausunnoissa kannatetaan veropohjan laajentamista esityksen mukaisesti ympäristötavoitteiden toteuttamiseksi. Fortum kannattaa jäteveropohjan laajentamista ehdotettua enemmän ja pitää veropohjan laajentamisen tarkastelun jatkamista tärkeänä. Fortum esittää lausunnossaan, että vaaralliset jätteet tulisi lähtökohtaisesti sisällyttää jäteverolain soveltamisalaan. YTP katsoo lausunnossaan, että jätevero tulisi kohdistaa mahdollisimman moniin kaatopaikalle vietäviin jätteisiin ja maa-ainekset ja vaaralliset jätteet ottaa ensimmäisessä vaiheessa tarkasteluun. Metsäteollisuuden näkemyksen mukaan veropohjaan siirrettäväksi ehdotettu viherlipeäsakka eli soodasakka ei ole vielä jäteverokelpoinen jätejae.

Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksessä ehdotetuille veron piiriin liitettäville uusille jätejakeille voidaan osoittaa selvä hyötykäyttömahdollisuus. Viherlipeäsakalla on selvityksen perusteella jo korkeahko hyödyntämisaste, mutta kuten Metsäteollisuus toteaa lausunnossaan, viherlipeäsakan hyötykäyttö ei ole täysimääräistä nykyisin. Selvityksen perusteella jäteveron muodostama kannuste voi olla tarpeen ohjaamaan jätettä nykyistä enemmän hyötykäyttöön, esimerkiksi uusien jätettä jalostavien toimijoiden markkinoille tulon kautta. Kuten Metsäteollisuus esittää, hyötykäytön lisääntyminen voi viedä aikaa, mikä tulee huomioiduksi esitetyn siirtymäajan kautta, joka antaa mahdollisuuden hyötykäytön vaiheittaiseen lisääntymiseen ennen jätteen muuttumista verolliseksi.

Lähtökohtana selvitysten teettämisessä oli käydä läpi kaikki jäteluettelon jätteet niiden hyötykäyttöpotentiaalia tarkastelemalla, mutta muiden kuin esityksessä ehdotettujen jätteiden osalta hyötykäyttömahdollisuutta ei samalla tavalla voitu jätejakeen tasolla osoittaa. Veron kohdentaminen hyötykäyttökelpoisiin jätteisiin kohdentaa ohjausvaikutuksen niihin jätejakeisiin, joiden osalta potentiaali jätteen määrän vähenemiselle on suurin ja siten verosta syntyvät ympäristöhyödyt todennäköisimmin ylittävät verosta aiheutuvat kustannukset. Lisäksi oli tarkoitus tarkastella mahdollisuuksia vaikuttaa jätemäärän ja jätteiden haitallisuuden vähentämiseen.

Selvitykset jäivät tältä osin puutteellisiksi eikä niiden pohjalta pystytty laajentamaan vielä veropohjaa.

Selvitykset toivat esille, että maa-ainekset ovat suuri ja heterogeeninen jäteryhmä, joka sisältää eri tavoin hyötykäyttökelpoisia jakeita, eikä ole selvää, minkälaisia vaikutuksia koko jätejakeen jäteverollisuudesta seuraisi. Maa-ainesmateriaalivirtoja koskevat tiedot ovat puutteellisia eikä nykyinen jäteluokittelu anna tällä hetkellä riittävää pohjaa jäteverotarkastelulle. Tietopohjan kehittäminen on siten ensisijaisia toimia. Maa-ainesjätteiden tarkastelemiseksi on käynnissä myös ympäristöministeriön lainsäädäntöhanke, jossa pyritään edistämään mm. pilaantuneiden maa-alueiden kiertotaloutta.

Siirtymäaika

Eräissä lausunnoissa nähdään tarpeellisena säätää riittävästä siirtymäajasta viherlipeäsakan sisällyttämiselle veropohjaan. Metsäteollisuus on esittänyt hallituksen ehdottamaa neljää vuotta pidempää siirtymäaikaa, mutta lausunnossaan toteaa, että on varautunut myös nyt esitettyyn neljän vuoden siirtymäaikaan. Toisaalta eräissä lausunnoissa kannatettiin korkeintaan kolmen vuoden siirtymäaikaa veropohjan laajentamiselle.

Lausunnoissa ei esitetty tarvetta siirtymäajalle kipsijätteen sisällyttämiseksi veropohjaan.

Muut muutosehdotukset

Lausunnoissa pidettiin ehdotuksia verotuskäytännön selkeyttämiseksi tarpeellisina.

Neuvotteleva virkamies
Krista Sinisalo